

Regio Twente

Accountantsverslag over het boekjaar geëindigd op
31 december 2017

Aan het algemeen bestuur van de
gemeenschappelijke regeling
Regio Twente
T.a.v. de heer ir. J. Regtuijt,
directeur bedrijfsvoering
Postbus 1400
7500 BK ENSCHEDE

Datum
5 juni 2018

Onderwerp:
Accountantsverslag 2017

Kenmerk:
3114562930/30605/SN

De volgende personen beantwoorden
graag uw vragen over dit
accountantsverslag:

Dhr. Drs. H. Kuperus RA
Director
(0)88 2880 212
DKuperus@deloitte.nl

Dhr. S. Nijemcevic MSc
Manager
(0)88 2887 577
SNijemcevic@deloitte.nl

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2017 van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente aan. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2017 van Regio Twente.

Het accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2017. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controle werkzaamheden. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij hebben deze rapportage tijdens de bijeenkomst met de Auditcommissie op maandag 4 juni 2018 besproken en hebben eventuele vragen die u had, beantwoord. Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag op 29 mei 2018 afgestemd met de organisatie.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

Drs. H. Kuperus RA

Op alle opdrachten verricht door Deloitte zijn de 'Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2014' gedeponeed bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is a Netherlands affiliate of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Inhoudsopgave

---

1. Bestuurlijke samenvatting controle 2017	4	Bijlagen
2. Kernpunten van onze controle	7	Bijlage A: Onafhankelijkheidsbevestiging
3. Analyse financiële resultaten	15	Bijlage B1: Niet-gecorrigeerde controleverschillen
4. Overige aangelegenheden	16	

---

1. Bestuurlijke samenvatting controle 2017

Onze belangrijkste bevindingen

Ons oordeel

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2017 van Regio Twente uitgevoerd.

De jaarrekening 2017 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van Regio Twente. Bij deze jaarrekening zullen wij op 15 juni 2018 een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid verstrekken.

Getrouwheid en rechtmatigheid: fouten

Wij hebben tijdens onze controle niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op het vermogen of resultaat van de gemeenschappelijke regeling, namelijk:

- In de baten, en daarmee ook in de vorderingen, is ten onrechte een verkoopfactuur van € 43.400 dubbel geboekt.
- Vooruitontvangen bedragen van € 85.000 met een specifiek bestedingsdoel waar geen (harde) verplichting aan ten grondslag ligt. Deze bedragen zouden moeten vrijvallen in de jaarrekening 2017 en om die reden is er sprake van een ongecorrigeerde fout.
- Een bijdrage van gemeente Haaksbergen voor het jaar 2018 is als een vooruitontvangst verantwoord. Het bedrag van € 33.100 is echter in januari 2018 ontvangen en om die reden is er geen sprake van een vooruitontvangst in 2017. Het bedrag is zowel als een vordering en een verplichting op de balans verantwoord.

De niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen overschrijden de goedkeuringstoleranties niet en hebben daarom geen invloed op de strekking van de controleverklaring.

Omdat dit afwijkingen zijn van het BBV worden deze getrouwheidsfouten tevens aangemerkt als rechtmatigheidsfouten.

Overige bevindingen rechtmatigheid

De in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 zijn in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2017.

Uit de uitgevoerde controlewerkzaamheden voor de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen zijn geen onrechtmatigheden naar voren gekomen die een impact hebben op de strekking van de controleverklaring.

De begrotingsoverschrijdingen zijn in de jaarrekening afdoende toegelicht.

Geen fouten en onzekerheden met betrekking tot wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op de WNT.

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging van 9 januari 2018 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2017. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Het controleprotocol d.d. 30 september 2015 van Regio Twente (op grond van artikel 213 van de provinciewet).
- Het door uw algemeen bestuur op 7 maart 2018 vastgestelde normenkader 2017.

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2017 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Wij zijn onafhankelijk van Regio Twente

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de memberfirms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectieve zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeenschappelijke regeling, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in bijlage A bij deze rapportage.

De interne financiële beheersing is adequaat in het kader van de jaarrekeningcontrole

Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens beoordeeld. Wij hebben geconcludeerd dat deze interne beheersingsmaatregelen voldoende functioneren, voor zover wij dat beoordelen in het kader van onze opdracht om de jaarrekening te controleren.

Onze belangrijkste adviezen

De belangrijkste adviezen uit onze jaarrekeningcontrole, zoals opgenomen in deze rapportage, zijn:

Overlopende posten

- Regio Twente werkt veel met projecten met een specifiek bestedingsdoel die ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren dienen. De stand ultimo 2017 van deze verplichtingen bedraagt € 5 miljoen (2016: € 6,8 miljoen). Hier zitten projecten tussen die dateren van eerdere jaren met onder andere projecten uit 2008. De hieraan gerelateerde, in de jaarrekening opgenomen, verplichting is als zodanig niet meer hard te maken. Daarom adviseren wij u om de overlopende posten (zowel activa als passiva) grondig te inventariseren in 2018 en alleen nog verplichtingen danwel nog te ontvangen bedragen op te nemen waar duidelijke afspraken aan ten grondslag liggen. Het restant kan dan vrijvallen in 2018.

Memoriaalboekingen

- Regio Twente werkt veel met memoriaalboekingen. Deels zijn dit interne overboekingen over de diverse domeinen en deels zijn dit boekingen met onder andere de administratieve verwerking van de overlopende posten en de interne verrekeningen van de baten en lasten. De totale populatie van de boekingen bedraagt € 44 miljoen en is daarmee zeer omvangrijk voor een gemeenschappelijke regeling als Regio Twente. Wij hebben dit met het uitvoerende team besproken en overlegd of en in hoeverre het aantal boekingen gereduceerd kan worden. De intentie is om inderdaad het aantal boekingen te verminderen. Deels zal dit al gerealiseerd worden als de vooruitontvangen bedragen vanuit de projecten opgeschoond worden en deels zal dit gerealiseerd worden door de vernieuwing van het BBV, die er voor zorgt dat overhead kosten niet doorberekend mogen worden naar de domeinen maar apart gepresenteerd moeten worden.

Controleprotocol

- Het nu gehanteerde controleprotocol van Regio Twente dateert van 30 september 2015. Het is niet verplicht om het controleprotocol jaarlijks te actualiseren, maar wij adviseren Regio Twente om in 2018 te beoordelen of actualisatie noodzakelijk is. Wij hebben inmiddels begrepen dat Regio Twente bezig is met de actualisatie van het controleprotocol.

2. Kernpunten van onze controle

In dit hoofdstuk rapporteren wij over de kernpunten van onze controle 2017, daarbij aansluitend op hetgeen is opgenomen in de boardletter. De volgende onderdelen van onze controle hebben wij aangemerkt als kernpunt:

1. Waardering geldleningen
2. Financiële waterscheiding tussen Agenda van- en voor Twente
3. Verslaggeving BBV
4. Europese Aanbestedingsvoorschriften
5. Management override (verondersteld significant risico)
6. Begrotingsrechtmatigheid
7. Overige contateringen met betrekking tot rechtmatigheid
8. WNT
9. Interne controle/beheersing
10. Risicomanagement
11. Automatisering en cyber security

Over de kernpunten 9 tot en met 11 (interne controle/beheersing, risicomanagement, automatisering en cyber security) hebben wij u gerapporteerd in de boardletter 2017. In dit rapport rapporteren wij u over de overige kernpunten.

Materialiteit

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevings-voorschriften en of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld van de werkelijkheid geeft. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden en/of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen. Bij de controle van de jaarrekening van uw gemeenschappelijke regeling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van de totale lasten	€ 493.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 1.479.000
Rapporteringstoleranties		
Fouten	5% van de goedkeuringstoleranties	€ 24.650
Onzekerheden	5% van de goedkeuringstoleranties	€ 73.950

Na voltooiing van onze controle hebben wij, naar aanleiding van de feitelijke uitkomsten over 2017, de in eerste instantie bepaalde materialiteit opnieuw beoordeeld. Hierbij hebben wij vastgesteld dat de door ons gehanteerde materialiteit nog steeds passend is voor onze controle.

2.1 Waardering geldleningen IST innovatiefonds

Wij hebben, net als in 2016, de waardering van de geldleningen IST Innovatiefonds beoordeeld. Regio Twente loopt bij deze verstrekte geldleningen het risico dat de gelden door de ontvanger niet kunnen worden terugbetaald. Wij hebben in het kader van de jaarrekeningcontrole het proces omtrent de waardering van de geldleningen beoordeeld. Gedurende het jaar beoordeelt de organisatie de waardering op de volgende wijze:

- Permanente analyse van het betalingsgedrag van de kredietnemers t.a.v. rente en aflossing en hoe deze reageren op reacties vanuit Regio Twente bij stagnatie hierin.
- Beoordeling van de ontwikkeling en (financiële) risico's van de onderneming en het project waarvoor het krediet is verstrekt. Dit blijkt uit de uitgevoerde bezoeken en verslagen van de relatiebeheerder.
- Analyse van de opvolging van nader gemaakte afspraken bij niet nakoming van de betalingsverplichtingen en te nemen maatregelen bij faillissement (uitwinning pandrecht).

De boekwaarde van de geldleningen bedraagt per ultimo 2017 € 1.293.000 (2016: 1.891.425). De mutatie wordt grotendeels veroorzaakt door afwaardering van € 658.978 en de reguliere aflossing van € 117.410. Wij hebben vastgesteld dat de genoemde beoordeling ook in 2017 heeft plaatsgevonden en middels deelwaarnemingen hebben wij vastgesteld dat de waardering van de individuele leningen aangepast is naar aanleiding van de risico-inschatting. Daar waar sprake is van faillissement is de lening volledig afgewaardeerd. Wij kunnen instemmen met de toegepaste werkwijze inzake het bepalen van de waardering; afwaarderingen vinden tijdig en volledig plaats. Op basis van onze controlewerkzaamheden zien wij geen noodzaak tot aanpassing van de huidige waardering ultimo 2017.

2.2 Financiële waterscheiding Agenda van Twente

Uw auditcommissie heeft de financiële waterscheiding tussen Agenda van Twente en Agenda voor Twente als aandachtspunt meegegeven voor de jaarrekeningcontrole 2017. Dit aandachtspunt is meegegeven omdat 2017 het laatste jaar van het investeringsprogramma Agenda van Twente betreft. Het nieuwe investeringsprogramma Agenda voor Twente (2018-2022) is in 2018 gestart.

Wij hebben in het kader van de jaarrekeningcontrole de financiële scheiding beoordeeld. De baten met betrekking tot Agenda van Twente bedragen € 9 miljoen. Hiervan heeft € 8 miljoen betrekking op dividenduitkering van Twence Holding B.V en de daarbij behorende dividendbelasting. De laatste dividenduitkering met betrekking tot het investeringsprogramma 2007-2017 wordt in 2018 ontvangen. Het restant betreft € 1 miljoen dat grotendeels betrekking heeft op de teruggaaf dividendbelasting 2012, welke in augustus 2017 is ontvangen. De lasten inzake Agenda van Twente bedragen in 2017 € 5.7 miljoen. Het verschil van € 3.3 miljoen betreft een positief resultaat. Dit positief resultaat is ontstaan doordat de programmalijnen aflopend zijn. Met dit resultaat wordt het in het verleden voorgeschoten bedrag weer ingelopen.

Tevens hebben wij de financiële administratieve scheiding tussen Agenda van Twente en Agenda voor Twente beoordeeld. Wij hebben vastgesteld dat er sprake is van een adequate scheiding tussen de beide Agenda's en dat deze intern goed is gewaarborgd. Dit is tevens door de interne controle adequaat onderzocht en bevestigd.

2.3 Verslaggeving BBV

In het jaarverslag, onderdeel programmaverantwoording, dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoordingen vormen samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (onder andere weerstandsvermogen en risicobeheersing, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting).

De jaarstukken 2017 bestaan uit:

- Het jaarverslag 2017 (programmaverantwoordingen en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2017 (balans en overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichtingen).

De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Deze toetsing blijft beperkt tot het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening.

De accountantscontrole omvat daarom geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programma-verantwoording en de verplichte paragrafen. Bij onze controle hebben wij geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn goed met elkaar verenigbaar, waarbij de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) zijn nageleefd.

2.4 Uitkomsten interne controle

De jaarrekening 2017 is de financiële resultante van de handelingen die binnen uw organisatie hebben plaatsgevonden. Het oordeel over de betrouwbaarheid van deze financiële uitkomsten wordt mede vastgesteld aan de hand van de interne controles die Regio Twente zelf dient uit te voeren. De uitkomsten van deze controles zijn voor ons van belang om ons oordeel op te baseren. Rechtmatigheid is in essentie het vaststellen dat de gemaakte afspraken en regels worden nageleefd. Heldere procedures vormen hiervoor een belangrijke voorwaarde.

Om ons als accountants als het ware de goede weg te wijzen en ook de interne controle richting te geven, is het van belang dat er een controleprotocol is waarin het normenkader is opgenomen. Het normenkader is in feite niets anders dan een overzicht van de van toepassing zijnde - en daarmee te toetsen - interne en externe spelregels. Het van toepassing zijnde normenkader is op 7 maart 2018 door het algemeen bestuur vastgesteld.

Het nu gehanteerde controleprotocol van Regio Twente dateert van 30 september 2015. Het is niet verplicht om het controleprotocol jaarlijks te actualiseren, maar wij adviseren Regio Twente om in 2018 te beoordelen of actualisatie noodzakelijk is.

Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd aan de hand van dit normenkader, rekening houdend met de goedkeuringstolerantie zoals deze vastligt in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, namelijk voor fouten 1% en voor onzekerheden 3%.

Uit de interne controle van Regio Twente blijken geen fouten danwel onzekerheden die de jaarrekeningcijfers raken. Voor de ongecorrigeerde fouten/onzekerheden die wij zelf hebben vastgesteld, wordt verwezen naar bestuurlijke samenvatting en bijlage B.

2.5 Naleving Europese aanbestedingsvoorschriften

Decentrale overheden, waaronder ook gemeenschappelijke regelingen, moeten bij overheidsopdrachten rekening houden met Europese drempelbedragen voor aanbestedingen. Bij de controle zijn we nagegaan of de Europese aanbestedingsregels zijn nageleefd. De regelgeving omtrent Europese aanbesteding is in 2016 gewijzigd ten aanzien van de zogenoemde 2B-diensten, ook wel geduid als het verlichte regime. De belangrijkste wijziging betreft het niet langer van toepassing zijn van het 2B-regime voor inleners.

Dit betekent dat deze diensten nu ook aanbesteed moeten worden, mits deze het drempelbedrag van € 209.000 of € 750.000 (voor overheidsopdrachten voor sociale en andere specifieke dienstverlening) overschrijden. De belangrijkste Europese drempelwaarden zijn vastgelegd in richtlijn 2004/24/EU. De bedragen voor decentrale overheden voor 2016 en 2017 zijn hieronder opgenomen.

De bedragen zijn exclusief BTW.

- Werken	€ 5.225.000
- Leveringen	€ 209.000
- Diensten	€ 209.000
- Sociale dienstverlening	€ 750.000

In aansluiting op de interne controle werkzaamheden die door uw organisatie zijn verricht, hebben wij de naleving van de Europese aanbestedingsvoorschriften gecontroleerd. Wij hebben de door Regio Twente uitgevoerde werkzaamheden gecontroleerd, alsmede zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd om te beoordelen of Regio Twente de Europese aanbestedingsvoorschriften heeft nageleefd. Uit zowel de werkzaamheden van Regio Twente als uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden blijkt dat er geen sprake is van onrechtmatigheden.

Uit de interne controle is gebleken dat de startformulieren als beheersmaatregel in onvoldoende mate worden gehanteerd. Daarnaast is gebleken dat de motivering bij afwijkingen van de interne inkoop- en aanbestedingsbeleid niet altijd adequaat is vastgelegd. Dit betreft een bevinding die wij in de managementletter 2017 eveneens hebben gerapporteerd en waar wij Regio Twente in hebben geadviseerd. Overigens weegt dit niet mee in ons oordeel, omdat het niet een onrechtmatigheid betreft die samenhangt met het Europees aanbesteden van inkoop.

2.6 Management override (verondersteld significant risico)

Een accountant moet in haar controle rekening houden met het risico van management override of controls. Dit betreft het (theoretische) risico dat het management in de unieke positie is om de bestaande interne controlemaatregelen te doorbreken.

Wij hebben in onze controle daarom werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het mitigeren van het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en mogelijke ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht. Daarnaast hebben wij de door uw organisatie uitgevoerde interne controlewerkzaamheden beoordeeld. Hieruit zijn geen bijzonderheden geconstateerd.

2.7 Begrotingsrechtmatigheid

Eén van de belangrijkste elementen van de kaderstellende taak van het algemeen bestuur is het budgetrecht. Het algemeen bestuur heeft het recht om de budgetten toe te kennen. Het dagelijks bestuur is vervolgens verantwoordelijk voor het opzetten van een systeem van budgetbeheer dat moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit genomen kan worden.

Omdat het algemeen bestuur de kaders stelt, is het overschrijden van de begroting in beginsel onrechtmatig. Het begrotingscriterium is uitgewerkt in de Kadernota 2017. Hieruit blijkt dat in de volgende gevallen de overschrijding niet meeweegt in het accountantsoordeel:

- kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten;
- kostenoverschrijdingen die passen binnen het beleid;
- kostenoverschrijdingen bij openeinde-regelingen.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid kijkt de accountant naar de lastenoverschrijdingen per programma. Deze lastenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. In de toelichting (per domein) op de baten en lasten 2017 is een analyse van begrotingsafwijkingen opgenomen.

Hiermee legt uw gemeenschappelijke regeling op een adequate wijze verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2017. In onderstaande tabel is de analyse van de begrotingsrechtmatigheid per programma opgenomen:

Programma	Lasten-overschrijding	Analyse rechtmatigheid
Bedrijfsvoering	€ 823.000	Er is een lastenoverschrijding gerealiseerd die mede veroorzaakt is door projecten die niet begroot zijn. De overschrijding past binnen het beleid en wordt gecompenseerd door een direct gerelateerde opbrengst.
Domein Gezondheid	€ 620.000	Er is een lastenoverschrijding gerealiseerd mede veroorzaakt is door projecten die niet begroot zijn maar wel gerealiseerd. De overschrijding past binnen het beleid en wordt gecompenseerd door een direct gerelateerde opbrengst.
Leefomgeving (exc. Avt/IPT)	€ 1.287.000	Deze overschrijding wordt grotendeels gecompenseerd door hogere, direct gerelateerde baten. Past binnen bestaand beleid en kon niet eerder worden signaleerd.
OZJT	€ 619.000	OZJT heeft in 2017 diverse projecten gefinancierd wat heeft geleid tot hogere lasten. De lasten zijn gedekt door een direct gerelateerde opbrengst.
Coalition of the willing	€ 1.261.000	Diverse coalitions hebben kosten gemaakt die niet begroot zijn, maar die worden doorberekend aan de gemeenten en worden dus gecompenseerd door een direct gerelateerde opbrengst.

De overschrijdingen zijn goed herkenbaar in de jaarrekening opgenomen en tellen derhalve niet mee voor het oordeel.

2.8 Wet Normering Topinkomens

In de Wet Normering Topinkomens (WNT) is vastgelegd dat de externe accountant de naleving van de WNT-voorschriften inzake de bezoldiging van topfunctionarissen en de toelichting hieromtrent in de jaarrekening dient te toetsen.

Voor gemeenschappelijke regelingen geldt dat de functionarissen met beleidsbepalende invloed als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2017 niet meer bedragen dan € 181.000 per jaar. Daarnaast dienen gemeenschappelijke regelingen het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

Wij hebben als onderdeel van de jaarrekeningcontrole vastgesteld dat Regio Twente de voorschriften van de WNT in acht heeft genomen, en dat de toelichting in de jaarrekening het op dit punt vereiste inzicht geeft.

3. Analyse financiële resultaten

In dit hoofdstuk geven wij op hoofdlijnen een analyse van het vermogen en resultaat van uw gemeenschappelijke regeling

De vermogenspositie van Regio Twente neemt toe

In het BBV, de verslaggevingsregels van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten 2017 bedraagt € 2.536.000 voordelig. Per saldo is tussentijds € 1.048.000 onttrokken uit de reserves, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2017 € 3.584.000 voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans. In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen.

Saldo baten en lasten

Het saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeenschappelijke regeling ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of in de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit de in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden

plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming.

Concreet betekent dit voor uw gemeenschappelijke regeling het volgende.

Resultaat 2017 (bedragen * € 1.000)	
De totale baten van Regio Twente over 2017 bedragen:	51.568
De totale lasten van Regio Twente over 2017 bedragen:	49.032
Het resultaat bedraagt dan (<i>saldo baten en lasten programma's</i>):	2.536
Gedurende het jaar heeft u reeds voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort:	-326
Tevens heeft u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Over 2017 betreft dit:	1.374
Per saldo gedurende het jaar gelden onttrokken (meer onttrokken aan de reserves dan er in gestort):	1.048
Gerealiseerd resultaat	3.584

Gerealiseerd resultaat bedraagt € 3.584.000. Rekening houdend met de voorfinanciering van de Agenda van Twente (€ 3.389.000) is het resultaat in 2017 € 195.000 positief.

De algemene reserve is per ultimo 2017, net als in 2016, negatief (€ 2.607.000). Dit wordt veroorzaakt door de omvang van de algemene reserve "Resultaat AVT/IPT". De algemene reserve is negatief door de voorfinanciering van de Agenda van Twente. Deze verwerking voldoet aan het door de Regioraad vastgestelde besluit. Wij achten de negatieve omvang acceptabel, gezien de (aangetoonde) verwachting dat de algemene reserve in 2018 positief zal worden. Mits de jaarstukken 2017 door het algemeen bestuur ongewijzigd worden goedgekeurd. Het resultaat met betrekking tot de voorfinanciering van de Agenda van Twente (€ 3.389.000) komt middels een voorstel tot resultaatbestemming ten gunste van de algemene reserve.

4. Overige aangelegenheden

4.1 Update van onze eerdere tussentijdse rapportage – geen significante tekortkomingen

Onze waarnemingen betreffende de interne-beheersingsmaatregelen van Regio Twente zijn samengevat in onze boardletter. Na het uitbrengen van de boardletter zijn ons geen nieuwe bevindingen gebleken.

4.2 Geautomatiseerde gegevensverwerking

Overeenkomstig artikel 2:393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht om onze bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen aangelegenheden geïdentificeerd die op dit gebied aan u gerapporteerd zouden moeten worden, anders dan de waarnemingen die zijn besproken in onze management- en boardletter.

4.3 Onze communicatie met het management en het dagelijks bestuur

Bevestigingen van het dagelijks bestuur

Wij hebben van het dagelijks bestuur een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met de management of het dagelijks bestuur en geen beperking in de reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management noch het dagelijks bestuur geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers en het dagelijks bestuur van uw gemeenschappelijke regeling de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

4.4 Fraude

De beoordeling door het dagelijks bestuur van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving

Het dagelijks bestuur is primair verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en voor de naleving van wet- en regelgeving. Recente ontwikkelingen laten zien dat de handhaving van anticorruptie-wetgeving aan globalisering onderhevig is, waardoor ook gemeenschappelijke regelingen in toenemende mate te maken krijgen met anticorruptie regels.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het dagelijks bestuur verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiele fout zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat de directie daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de auditcommissie. Tijdens deze gesprekken heeft het dagelijks bestuur aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico inschatting dat de jaarrekening een materiele fout zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving gegeven de manier waarop zij deze beheerst.

In de boardletter 2017 hebben wij u geattendeerd op het belang van de periodieke fraude-risicoanalyse en hebben wij geconstateerd dat Regio Twente hier opvolging aan heeft gegeven. De interne fraude-risicoanalyse is in het najaar van 2017 vastgesteld. Wij hebben de interne fraude-risicoanalyse beoordeeld en hebben vastgesteld dat alle primaire processen zijn behandeld en dat de risicoanalyse adequaat is opgesteld.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen van fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het dagelijks bestuur, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiën. Als accountant verkrijgen wij redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

4.5 Andere informatie, jaarverslag

Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NV COS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag van de gemeenschappelijke regeling.

Wij hebben voor zover wij kunnen beoordelen vastgesteld dat verklaringen van het dagelijks bestuur zoals opgenomen in het jaarverslag verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.

Wij hebben op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden geen aanwijzingen van gevallen van materiële fraude.

Bijlagen

Bijlage A: Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van Regio Twente in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.

- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking hiervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan, en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde 'onafhankelijkheidsevaluatie'), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een raad van commissarissen of audit committee, overwegen wij ook een van deze organen te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Roulatie van teamleden

Een te grote mate van vertrouwdheid kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken. Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen. Het kan dan vereist zijn om teamleden te vervangen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om voor het komend boekjaar teamleden bij uw gemeenschappelijke regeling te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met Regio Twente

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke, en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden, haar medewerkers en Regio Twente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste personen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan Regio Twente of een bij Regio Twente betrokken persoon.

Wij zijn van mening dat de verstrekte en ontvangen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid verwaarloosbaar en onbeduidend zijn en derhalve niet tot een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht hebben geleid.

Bijlage B – Niet-gecorrigeerde controleverschillen

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	n.v.t.	n.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode		
Dubbele boeking van een verkoopfactuur	43.400	43.400
Vooruitontvangen bedragen zonder specifieke bestedingsdoel	85.000	(85.000)
Vooruitontvangen bedragen die niet vooruitontvangen zijn*	33.100	-
Totaal fouten	€ 161.500	-€ 41.600
Goedkeuringstolerantie	€ 493.000	€ 493.000

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Niet van toepassing	€ 0	€ 0
Totaal onzekerheden	€ 0	€ 0
Goedkeuringstolerantie	€ 1.479.000	€ 1.479.000

*Vooruitontvangen bedragen die niet vooruitontvangen zijn hebben wel impact op de rechtmatigheid (absolute waarde) maar niet op de getrouwheid. Het bedrag van € 33.100 is zowel in de baten als in de lasten 2017 verantwoord en daarmee is het bedrag per ultimo 2017 zowel als een openstaande vordering als verplichting opgenomen. De niet-gecorrigeerde fout heeft om die reden (per saldo) geen impact op de getrouwheid.

De naam 'Deloitte' verwijst naar één of meer van de volgende rechtspersonen: Deloitte Touche Tohmatsu Limited, een in Groot-Brittannië gevestigde 'private company limited by guarantee', en ieder van de memberfirms die deel uitmaken van haar netwerk. Elk van deze rechtspersonen vormt een juridisch afzonderlijke en onafhankelijke entiteit. Zie www.deloitte.com/about voor een gedetailleerde beschrijving van de rechtsvorm van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en haar memberfirms.

Deloitte is met ongeveer 5.000 medewerkers en kantoren in heel Nederland de grootste organisatie op het gebied van accountancy, belastingadvies, consultancy en financiële advisering. Deloitte Nederland is een onafhankelijke memberfirm van Deloitte Touche Tohmatsu, met 225.000 medewerkers en vestigingen in meer dan 150 landen.

© Deloitte 2018. All rights reserved